

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی - گروه روانشناسی تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

عنوان

مقایسه گرایش به تفکر انتقادی در گونه های مختلف خانواده براساس
مدل فرایند و محتوای خانواده در دانش آموزان دوره متوسطه

استاد راهنما

دکتر سیامک سامانی

استاد مشاور

دکتر آذر میدخت رضایی

نگارش

محبوبه زنگنه

پاییز ۱۳۹۲

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاباری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محض خداست و بموارد ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه دانشگاه در اعلامی فرهنگ و تمدن بشری، مادیان و انبجیمان و اعضاء هیئت علمی و اصدای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.

۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.

۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.

۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.

۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و ارائه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از حرکت رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه ابزاری غیر علمی می آلاینند.

معاونت پژوهش و فن آوری
به نام خدا
تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب محبوبه زنگنه دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی تربیتی که در تاریخ ۹۲/۹/۲۴ از پایان نامه خود تحت عنوان "مقایسه گرایش به تفکر انتقادی در گونه های مختلف خانواده بر اساس مدل فرایند و محتوای خانواده در دانش آموزان دوره متوسطه" با کسب نمره ۱۷/۹۰ دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

(۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

(۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

(۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

(۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

تاریخ و امضاء

نام و نام خانوادگی: محبوبه زنگنه

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: محبوبه زنگنه در تاریخ ۹۲/۹/۲۴ رشته: روانشناسی تربیتی
از پایان نامه خود با عنوان: مقایسه گرایش به تفکر انتقادی در گونه های مختلف خانواده براساس
مدل فرایند و محتوای خانواده در دانش آموزان دوره متوسطه با درجه عالی ونمره ۱۷/۹۰ دفاع
نموده است.

امضاء اعضای هیات داوری	سمت	نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری
	استاد راهنما	۱ -
	استاد مشاور	۲ -
	استاد داور	۳ -
	استاد داور	۴ -

مدیر/معاونت پژوهشی

مهر و امضاء

مراتب فوق مورد تایید است .

سپاسگزاری

با سپاس فراوان از جناب آقای دکتر سامانی که به عنوان استاد راهنما، با صبر و حوصله فراوان، صادقانه مرا در تمام مراحل انجام این پژوهش یاری نمودند و زحمات زیادی متقبل شدند، همچنین از زحمات استاد مهربانم سرکار خانم دکتر سهرابی و استاد مشاور سرکار خانم دکتر رضایی صمیمانه قدردانی می نمایم.

در پایان از تمام کسانی که به هر نحوی با من، همکاری داشتند مخصوصاً همسر بزرگوار، فداکار و دلسوزم و فرزندان عزیزم که همیشه مشوق و پشتیبانم بودند و استاد خوبم جناب آقای دکتر صفری و خواهر مهربانم نجمیه سپاسگزارم.

تقدیم به:

مادر و پدرم که پرستیدنی اند

همسرم که ستودنی است

پسراغم که دوست داشتنی اند

خواهران و برادران مهربانم

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده.....	۱

فصل اول: کلیات تحقیق

مقدمه.....	۳
بیان مساله.....	۵
ضرورت و اهمیت تحقیق.....	۷
اهداف تحقیق.....	۸
سوالات تحقیق.....	۹
تعاریف مفهومی متغیرها.....	۹
تعاریف عملیاتی متغیرها.....	۹

فصل دوم : مروری بر ادبیات تحقیق و پیشینه تحقیق

مبانی نظری.....	۱۲
نورو فیزیولوژی تفکر.....	۱۲
فکر انتقادی از دیدگاه های مختلف.....	۱۳
مدل فاسیون.....	۱۵
محتوای تفکر انتقادی.....	۱۵
عوامل زمینه ساز تفکر انتقادی.....	۱۶
خانواده.....	۱۷
الگوی منحنی اولسون.....	۱۸

مدل نظری فرایند و محتوای خانواده	۱۹
فرایند خانواده.....	۲۰
محتوای خانواده	۲۰
گونه های مختلف خانواده	۲۱
خانواده سالم	۲۲
خانواده غیر سالم (ناکار آمد).....	۲۲
خانواده مشکل دار.....	۲۲
نقش خانواده در تفکر شناختی.....	۲۳
پیشینه پژوهش	۲۴
خانواده و تفکر انتقادی.....	۲۴
فرآیند های خانواده و تفکر انتقادی	۲۵
محتوای خانواده	۵۸
جمع بندی آثار پیشین	۳۱

فصل سوم :روش اجرای تحقیق

طرح تحقیق.....	۳۴
جامعه آماری	۳۴
نمونه و نمونه گیری	۳۴
ابزار پژوهش	۳۵
شیوه اجرای پژوهش	۳۹
روش های آماری	۴۰
ملاحظات اخلاقی	۴۰

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

توصیف متغیر ها	۴۲
یافته های استنباطی	۴۴

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

خلاصه تحقیق.....	۴۹
بحث و نتیجه گیری.....	۵۰
پیشنهادات.....	۵۳
محدودیت ها.....	۵۴

منابع مأخذ

فهرست منابع فارسی.....	۵۵
فهرست منابع انگلیسی.....	۵۹
پیوست ها.....	
چکیده انگلیسی.....	

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۳	جدول ۱-۲- تعاریف تفکر انتقادی.....
۲۱	جدول ۲-۲- گونه های مختلف خانواده.....
۳۲	جدول ۳-۲- خلاصه پژوهش های پیشین.....
۳۵	جدول ۱-۳- ترکیب گروه نمونه مورد مطالعه.....
۳۵	جدول ۲-۳- میانگین و انحراف معیار نمرات تفکر انتقادی گروه نمونه به تفکیک جنسیت.....
۳۷	جدول ۳-۳- میزان ضرایب آلفا و بازآزمایی خرده مقیاس های فرایند خانواده.....
۳۹	جدول ۴-۳- میزان ضرایب آلفا و بازآزمایی خرده مقیاس های محتوای خانواده.....
۴۲	جدول ۱-۴- توزیع میانگین و انحراف معیار نمره های تفکر انتقادی و ابعاد آن.....
۴۳	جدول ۲-۴- توزیع میانگین و انحراف معیار نمره های تفکر انتقادی و ابعاد آن در فرزندان پسر.....
۴۳	جدول ۳-۴- توزیع میانگین و انحراف معیار نمره های تفکر انتقادی و ابعاد آن در فرزندان دختر.....
۴۳	جدول ۴-۴- توزیع میانگین و انحراف معیار نمرات ابعاد فرایند و محتوای خانواده.....
۴۴	جدول ۵-۴- توزیع میانگین و انحراف معیار نمره های تفکر انتقادی در گونه های مختلف خانواده.....
۴۴	جدول ۶-۴- توزیع میانگین و انحراف معیار نمره های تفکر انتقادی در گونه های مختلف.....
۴۴	جدول ۷-۴- توزیع میانگین و انحراف معیار نمره های تفکر انتقادی در گونه های مختلف.....
۴۵	در گونه های مختلف.....

جدول ۴-۸- تحلیل واریانس برای مقایسه تفکر انتقادی در فرزندان گونه های	
مختلف خانواده.....	۴۶
جدول ۴-۹- نتایج آزمون تعقیبی شفه بین گونه های مختلف خانواده از نظر میزان.....	۴۶
جدول ۴-۱۰- تحلیل واریانس برای مقایسه تفکر انتقادی در فرزندان پسرگونه های.....	۴۷
جدول ۴-۱۱- نتایج آزمون تعقیبی شفه بین گونه های مختلف خانواده از نظر میزان.....	۴۷

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۴۵.....	نمودار ۱-۴ نمودار مقایسه تفکر انتقادی در دانش آموزان گونه های مختلف خانواده.....
۴۶.....	نمودار ۲-۴ نمودار مقایسه تفکر انتقادی در دانش آموزان پسرگونه های مختلف خانواده.....
۴۷.....	نمودار ۳-۴ نمودار مقایسه تفکر انتقادی در دانش آموزان دختر گونه های مختلف خانواده.....

چکیده

هدف پژوهش حاضر تبیین تفاوت گرایش به تفکر انتقادی در گونه های مختلف خانواده بر اساس مدل فرایند و محتوای خانواده در فرزندان دوره متوسطه شهرستان فیروز آباد بود. بدین منظور، جامعه آماری شامل ۲۷۶۲ نفر از دانش آموزان دوره متوسطه و نمونه مورد مطالعه، شامل ۲۹۸ نفر که، به صورت خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. در این پژوهش از سه مقیاس خود گزارشی فرایند خانواده (SFCS) و مقیاس خود گزارشی محتوای خانواده (SFPS) گرایش به تفکر انتقادی کالیفرنیا (CCTDL) استفاده شد. برای تحلیل آماری داده ها از دو شیوه آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، وانحراف استاندارد) و آمار استنباطی (تحلیل واریانس یکطرفه ANOVA و آزمون تعقیبی شفه استفاده شد. نتایج تحلیل داده های این پژوهش نشان داد: که بین میزان گرایش به تفکر انتقادی در فرزندان گونه های مختلف خانواده تفاوت معنادار وجود دارد، همچنین تفاوت میان دو گروه پسر و دختر در میزان گرایش به تفکر انتقادی معنا دار است .

واژه های کلیدی : تفکر انتقادی، فرآیند خانواده، محتوای خانواده

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

خداوند در آیات متعدد با مضامین گوناگون انسان را به تعقل و تدبر و در یک کلام به عقل‌گرایی و خردورزی دعوت و تربیت انسان را مبنا و اساس تعقل و تفکر پایه‌ریزی می‌کند برای مثال در سوره‌های حج آیه ۴۶؛ بقره ۱۶۴؛ آل عمران ۱۹۰؛ رعد آیه ۳؛ و انعام آیه ۵ توجه به تفکر را در جایگاه ویژه قرار می‌دهد. با توجه به این که انسانها ظرفیت زیادی برای خرد‌پذیری و استدلال دارند، تاریخچه پیشرفت‌های بشر، دستاوردها و نقش‌های این واقعیت را به خوبی اثبات می‌کند که این ظرفیت‌ها باید برای بخش بزرگتر و فعال، توسط ذهن گسترش یابد.

همچنین، ایجاد جوامع انتقادی به افرادی در جوامع بستگی دارد که با جدیت تفکر می‌کنند و مشکلات، حیل‌ها و نقاط ضعف و قوت، گرایش‌های اصلی و ظرفیت‌های منطقی‌اش را بررسی می‌کنند. بسیاری از متفکران در طول تاریخ در ایده تفکر انتقادی^۱ به واسطه تاکیدش بر ذهن پرورش یافته، آزادی تفکر، پرورش هوش و موانع رشد و پیشرفت انسان نقش مهمی داشته‌اند.

آنچه در ارتباط با اطلاعات در دنیای کنونی ارزشمند است توانایی پردازش اطلاعات است. به گفته‌ی تافلر^۲، پس از عصر شکار و عصر ثروت، اکنون عصر دانایی است، پس در این عصر قدرت در دست کسی است که اطلاعات بیشتری دارد و بی‌گمان منظور کسی است که توانایی بیشتر در پردازش و بهره‌گیری از اطلاعات داشته باشد (اسمیت^۳، ۲۰۰۰).

یونیسف^۴ (۲۰۰۳) در آخرین تقسیم‌بندی خود، مهارت تصمیم‌گیری و تفکر انتقادی را یکی از مهارت‌های زندگی برشمرده است. در جهان امروز هر انسانی برای درست زیستن نیازمند فراگیری درست فکر کردن می‌باشد. تفکر انتقادی در واقع به نقد و تحلیل کشیدن تاثیرات رسانه‌ها و همسالان، تحلیل نگرش‌ها، ارزش‌ها، هنجارهای اجتماعی و اعتقادات و عوامل تاثیرگذار بر آنها و شناسایی اطلاعات مرتبط و منابع اطلاعاتی است (کردنوقایی و شریفی، ۱۳۸۴).

لازم است تفکر انتقادی در افراد شکل گیرد تا برای ورود به عرصه کار و زندگی آماده شوند، زیرا تفکر انتقادی قدرتی ذهنی - جسمی در شخص ایجاد می‌کند که او را برای رقابت‌ها چالش‌هایش

1- critical thinking

2- Toffler

3 Smith

4 UNICEF

دنیایی به سرعت متغیر کنونی آماده می‌سازد (صیفوری، ۱۳۸۸).

انیس^۱ (۱۹۸۵) می‌گوید : تفکر انتقادی است که متفکر به دقت به تجزیه و تحلیل مباحث پردازد، در پی شواهد ارزشمند باشد و به قضاوت و نتایج سالم برسد (شعبانی، ۱۳۸۹).

مفهوم خانواده و ارزش این نهاد اجتماعی برای هر دولت و جامعه‌ای اساس کار تلقی می‌شود و هر جامعه متناسب با ارزش‌های خود ابتدا به سراغ خانواده می‌رود تا از درون آن، شهروندان آتی خویش را پروراند این موضوع وقتی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که جامعه به خاطر تحولات ساختاری و زیربنایی به شهروندانی جدید با طرز فکری نو نیاز داشته باشند. به همین خاطر است که خانواده یکی از اولین نهادهایی است که در جامعه باید تغییر کند و تغییری در آن حاصل نخواهد شد مگر از طریق درک و شناخت علمی از کارکردها و بدکارهای آن. (گلدنبرگ، ۱۹۲۶)

خانواده از لحاظ ساختار و نظام عاطفی پیچیده‌ای است که ممکن است دست کم سه، یا به خاطر طول عمر بیشتر آدمیان در حال حاضر چهار نسل را در بر بگیرد. خانواده بدون توجه به سنتی یا نو بودن، سازگاری یا ناسازگاری، و ساخت کارآمد یا آشفته‌ای که دارد، ناگزیر است خود را تا حد امکان به صورت گروهی کارآمد یا توانا در آورد به نحوی که بتواند نیازها و اهداف جمعی یا همگانی خود را بر آورده سازد بدون آن که دائماً اعضای خود را از دستیابی به اهداف و نیازهای شخصی باز داشته باشد (گلدنبرگ، ۱۹۲۶).^۲ نگی (۱۹۸۷) خانواده را به عنوان یک نظام اجتماعی قبول دارد؛ لیکن معتقد است که مسئولیت‌های خانواده‌های کنونی بسیار پیچیده هستند و برای کسب تصویر جامعی از کارکرد آنان باید از زنجیره‌ی تعامل‌هایی که میان اعضای خانواده رخ می‌دهند، فراتر رفت. به نظر او نکته‌ی دیگری که باید به آن توجه داشت تاثیر موضوعات درون روانی و بین نسلی داخل خانواده، مخصوصاً برداشت ذهنی ادعاها، حقوق، وظایف و تعهدات است هر عضو از دید دیگران است. اعضای خانواده برای آن که کارکرد موثری داشته باشند باید مسئولیت اخلاقی رفتارهای خویش در برابر یکدیگر را بپذیرند و یاد بگیرند که میان حقوق و دیون، توازن برقرار سازد (گلدنبرگ، ۱۹۲۶). در حالی که بسیاری از متخصصان تعلیم و تربیت بر این باورند که هدف اساسی تعلیم و تربیت باید تربیت انسان متفکر و فرهیخته باشد نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که اکثر فارغ التحصیلان فاقد مهارت تفکر سطح بالا هستند (شعبانی، ۱۳۷۲). به واسطه فناوری اطلاعات و ارتباطات، اطلاعات به وفور در دسترس همگان قرار دارد. بنابراین به صرف داشتن اطلاعات نمی‌تواند کارساز و مفید باشد، بلکه تجزیه و تحلیل و نحوه کاربرد این اطلاعات حائز اهمیت است. تفکر انتقادی بر پایه‌ی اطلاعات به تقسیم بندی، تجزیه و تحلیل‌ها و کاربرد اطلاعات می‌پردازد و بر همین اساس، با کشف قوانین علمی و ارائه نظریه‌های جدید به روز

1-Ennis
2- Nege

تولید علم شدت می‌بخشد (کومبز^۱، ۱۹۹۴).

بیان مساله

در نظام تعلیم و تربیت کشور ما نسبت به سایر کشورها جای خالی تفکر انتقادی آن هم در اصلی ترین نهاد یعنی خانواده را می توان احساس کرد با توجه به وظایف ما در هر نقشی که در جامعه به عهده داریم، یکی از اصلی ترین وظایف ما آماده کردن نسل آینده برای زندگی در جهانی متلاطم از اطلاعات است. پرورش فرزندان که توان تشخیص درست از نادرست و یافتن توانایی حل مساله در مهارتهای زندگی و اهمیت آن بر کسی پوشیده نیست.

براون و فرانسیس^۲ (۱۹۹۳)، یادآور شده اند که تاریخ به ما آموخته است که تواناترین جوامع، آنهایی بوده اند که خانواده ها در آنها قویترین بنیاد و سازمان را داشته است. خانواده نقشی بسیار مهم و تاثیر گذار در تربیت انسان های آگاه، مسئول و سازگار با تغییرات و تحولات شتابان و اجتناب ناپذیر جهان امروز ایفا می کند (صمدی رضایی، ۱۳۹۰).

امروزه با وجود تغییرات عمیق فرهنگی در شیوه های زندگی، بسیاری از افراد در رویارویی با مسایل زندگی مهارت ها و توانایی های لازم و اساسی را ندارند و همین امر آنها را در مواجهه با مسایل و مشکلات زندگی روزمره و مقتضیات آن آسیب پذیر ساخته، یکی از راهکارهای شناختی و رفتاری را که برای مقابله با موقعیت استرس زا مورد نیاز است، شناخت مهارت اساسی و مهم تفکر انتقادی است (اشرفی و همکاران، ۱۳۹۰).

در سالهای اخیر متخصصان علوم تربیتی در مورد نارسایی توانایی شاگردان در امر تفکر انتقادی ابراز نگرانی کرده اند. ارزیابی های خوشبینانه از حس کنجکاوی بشر و بینش های ناامید کننده شاگردان هر دو به یک اندازه واقعیت دارند. انسانها با یک حس کنجکاوی و تحیر ذاتی به دنیا می آیند ولی اگر قرار بر این است که این حس ها زنده بمانند، باید پرورش یابند.

تصادفی نیست که مثبت ترین تصورات در باره ی استعداد های فراگیری بشر از آن کسانی است که با بچه ها و بزرگسالان در محیط های حمایتی و به صورت تک به تک کار کرده اند. در واقع پیازه ها و منتسوری های جهان در صدد ایجاد محیط های انعطاف پذیر و حمایتی بوده اند، زیرا می دانستند تمایل طبیعی برای یادگیری باید در فرد پرورش یابد، پیشرفت خانواده، مدرسه و جامعه ی بزرگ چنین محیطی را برای شاگردان فراهم نمی سازد (ابیلی، ۱۳۷۴).

1- Kvmzb

2 - Brown & Francis

متفکران منتقد تمایل دارند با کشف کردن چشم اندازهای جایگزین از جایگاه فراتری به موقعیت‌ها بنگرند با این وجود این موضوع فرایند عقلی خالصی نیست، زیرا انسان موجودی عاطفی و هیجانی است و در هر توصیف تفکر باید احساسات و عواطف اورانیز مشمول داشت (آق ارکاکلی، ۱۳۹۰)

بنابراین یک جامعه انتقادی، اجتماعی از افرادی است که برای تفکر انتقادی افرادی که در آن مشارکت می‌کنند، ارزش قائلند. این یک جامعه است که همواره در حال رشد و ارتقاء است. متمایزترین ویژگی اش، تاکید بر تفکر به عنوان کلید و راه حلی برای رهایی ذهن به ایجاد تجربه محض و حفظ و گسترش گونه‌ها می‌باشد.

باید در نظر داشت که خانواده خود نظامی پویاست که با تکیه بر ۳ جنبه وجودی خویش یعنی فرایند خانواده، محتوای خانواده و بافت اجتماعی خانواده به حیات خود ادامه می‌دهد (سامانی، ۲۰۰۸).

بر اساس مدل فرایند و محتوای خانواده این نظام نیز همچون هر موجود زنده‌ای به گونه‌ای مستمر و مداوم با شرایط و نیازهای جدیدی رو به رو می‌شود که حیات وی و سبک زندگانی او رادر سه بعد فرایند، محتوا و بافت به چالش می‌کشاند.

این سه بعد پایه و اساس زندگی هر خانواده به شمار می‌آیند و اعضاء گذشته از واقعیتی که تجربه می‌کنند بی‌گمان ارزیابی و قضاوتی از خانواده خود در این سه جنبه دارند (سامانی، ۲۰۰۸).

مهمترین مفروضه در مدل فرایند و محتوای خانواده حاکی از این مطلب است. که اساساً خانواده‌های سالم دارای عملکرد بهتری در مقایسه با دیگر خانواده‌های مطرح در مدل غیرسالم و مشکل‌دار هستند (سامانی، ۲۰۰۸).

بنابراین توجه به خانواده برای هر جامعه‌ای ضروری است زیرا جامعه می‌تواند با تمرکز بر نقش تربیتی خانواده، شهروندانی متناسب با ارزش‌ها و نیازهای جامعه پرورش بدهد و با توجه به این که تفکر انتقادی به عنوان یک نیاز در عصر انفجار اطلاعات و فناوری برای تجزیه و تحلیل و نحوه‌ی کاربرد اطلاعات حائز اهمیت است (امیر حسینی، ۱۳۸۹).

هدف از این مطالعه تبیین تفاوت‌گرایی به تفکر انتقادی فرزندان می‌باشد بدین ترتیب که در این پژوهش به مقایسه‌گونه‌های مختلف خانواده در میزان‌گرایی به تفکر انتقادی پرداخته خواهد شد.

ضرورت و اهمیت پژوهش

یک جامعه انتقادی را تجسم کنید. جهانی را که در آن مشکلات به طور روزمره از طریق استدلال براساس روشنفکری و احترام متقابل و نه تحمیل علاقه و قدرت، حل و فصل شده اند. دنیایی که در آن از حداکثر آزادی ها و اختیارات حمایت می شود، دنیای عاری از گرسنگی و بی خانمانی دنیایی که در آن مردم برای درک و شناخت دیدگاه های دیگران مخصوصا افرادی که با آنها مخالف هستند کار و تلاش می کنند. و در آن افراد به فکر کردن تشویق شده اند نه برخورد و روبه رو شدن از روی بی فکری قبلا هرگز زمانی برای پرورش و گسترش جوامع انتقادی وجود نداشته است با کاهش تدریجی منابع کره زمین و با کاهش گسترده در زیست گاه های طبیعی، با تهدید کاهش تعداد رشد حیوانات، ذوب یخهای قطبی، با وجود جنگ ها و گرسنگی، بی خانمانی در بسیاری از قسمت های دنیا، با وجود همه مشکلات بزرگی که اکنون با آنها مواجه هستیم، مهم است که دوباره برگردیم و آنها را تصحیح کنیم و با تلاش برای آموزش فرزندان از محیط مقدس خانواده که کانون یادگیری چگونه اندیشیدن و چگونه زیستن است و جامعه از هیچ کوششی فروگذار نکنیم.

بی شک، تفکر است که نوع زندگی کردن انسان ها را تعیین میکند. شادی، غم و اندوه، فقر ثروت، آقایی و سروری، آرامش و آسایش و ماندگاری و زوال همه و همه در گرو تفکر است. به همین دلیل تفکر از اهمیت بسیار بی بدیلی برخوردار بوده و آموزش و تقویت و آن از هر طریق ممکن ضروری و به نفع خود انسان و کل جامعه بشری است (امیر حسینی، ۱۳۸۹).

تفکر انتقادی می تواند سبب توسعه فرایندهای فکری از طریق گذر به فراتر از نگرشها و تصورات خود محورانه و توسعه دامنه تجربه دانش آموزان و آشنا کردن آنها با ارزشها و تصورات نوین باشد (مایرز، ۱۹۴۲). تراسی^۱ (۱۹۹۹) صمیمیت بی پرده، قاطعیت، و نظارت کردن بر مکا نها و فعالیت های نوجوانان از طرف والدین باعث می شود که احساس کنند به آنها اهمیت می دهند و برایشان ارزش قایل هستند تفکر عمیق و خودگردانی را ترغیب می کنند این عوامل به نوبه خود با انتسابهای تسلط گرا، تلاش، پیشرفت و هدف های تحصیلی عالی ارتباط دارند. برگ^۲ (۲۰۰۱) ارتباط بین تربیت مقتدرانه و شایستگی تحصیلی نوجوانان در کشور هایی که نظام های ارزشی متفاوتی دارند، از جمله آرژانتین چین پاکستان اسکاتلند تایید شده است (برگ ۱۹۹۴).

لازمه ی زندگی درست در جهانی که پیوسته در حال تغییر و تحول است، توانمندی در تفکر است. در دنیای متلاطم و پرچالش امروز کسب مهارت تشخیص و جداسازی درست از نادرست و حقیقت از مجاز به دشواری محقق می شود، اما این خود یکی از رمزهای درست زیست است. امروزه اعتقاد بر این

1 - Terrace
2 - Berg